Gemeente Wijchen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. minister R. Tieman
dhr. K.F. van Bezu / programmateam RvR2.0
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Afschrift: postbusrvdr2.0@minienw.nl.

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
L. Nagelhout
t 06-46 82 41 60
ons kenmerk
Z/26/336952
bijlagen
geen

datum 27 januari 2026
onderwerp Reactie gemeente Wijchen bij Ruimte voor de Rivier 2.0
verzonden .... 02 FEB 2026

Geachte Minister,

Bijgaand de reactie van het College van B&W van de gemeente Wijchen op de onderzoeksresultaten in het kader van Ruimte voor de rivier 2.0 (RvR 2.0). Dit in aanloop op behandeling in de stuurgroep RvR 2.0. In het bijzonder reageren wij op uw voornemen om binnen de gemeenten Wijchen en Heumen de bestaande gebiedsreservering in het kader van het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL 5.42) te handhaven én uit te breiden (retentie Overasselt klimaatscenario 2100). Dit voornemen vinden we onacceptabel en verzoeken u om af te zien van zowel de voorgenomen handhaving als de uitbreiding van de gebiedsreservering.

Samengevat

Het college onderschrijft de noodzaak van hoogwaterveiligheid. Tegelijkertijd vindt het college de geschetste gebiedsreservering voor rivierverruiming onacceptabel, gelet op de enorme ruimtelijke en maatschappelijke impact. Bovendien is er een onbalans van maatregelen tussen het voornemen bij Wijchen en Heumen enerzijds en de maatregelen aan de Brabantse zijde en het overige stroomgebied anderzijds. Het gemak waarmee over alternatieven is heen gestapt staat wat betreft het college niet in verhouding tot de enorme impact die dit project wederom heeft voor onze leefbaarheid.

De projectie van de voorgenomen gebiedsreservering is louter beredeneerd vanuit de rivierhydrauliek. Hierbij is geen rekening gehouden met actuele grote ruimtelijke en maatschappelijke opgaven die gepaard gaan met de noodzakelijke stedelijke groei en ontwikkeling van de regio Rijk van Nijmegen en andere rijksopgaven, zoals het hoogspanningsstation (HSS), die op de gemeente Wijchen afkomen.

Wij verzoeken het ministerie nadrukkelijk om de verderop in de brief genoemde bedenkingen van de gemeente Wijchen mee te nemen in de besluitvorming in het kader van RvR 2.0. De besluitvorming over klimaatscenario, zichtjaar en gebiedsreserveringen raakt de belangen van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf.

Proces

In 2025 heeft het ministerie onderzoek gedaan naar rivierbodemligging, afvoercapaciteit en ruimtebeslag voor de hoogwateropgave. Op 28 oktober en 13 november 2025 zijn de resultaten ambtelijk en bestuurlijk gepresenteerd. Voorafgaand aan de presentatie heeft geen inhoudelijke afstemming plaatsgevonden met de gemeenten Wijchen en Heumen over de mogelijke uitbreiding van de BKL-gebiedsreservering.

Op 8 januari 2026 heeft op verzoek van de gemeenten Wijchen en Heumen een bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van het programmateam RvR 2.0. Hierbij hebben wij onze reactie op hoofdlijnen mondeling meegegeven. In aanvulling daarop en ter bevestiging deze brief van het college.

Op 12 februari 2026 (oordeelsvormend) en 16 april (besluitvormend) bespreekt de stuurgroep RvR 2.0 de resultaten. Hier neemt de stuurgroep een besluit over het te hanteren klimaatscenario (gematigd of hoog) en zichtjaar (2100 of 2200) en de gebiedsreservering (uitbreiden of niet). Wij verzoeken u nadrukkelijk om onze reactie hierin mee te nemen, af te zien van de voorgenomen handhaving en uitbreiding en transparant te zijn over de afweging.

Verder willen wij opmerken in het verleden herhaaldelijk formeel te hebben geageerd tegen de gebiedsreservering Overasselt.

- 2024: zienswijze Ontwerpprogramma Integraal riviermanagement (IRM).
- 2021: zienswijze Nationaal waterprogramma 2022-2027.
- 2019: reactie via Regioproces Bedijkte Maas.[1]
- 2015: zienswijze Nationaal waterplan 2016-2021.
- 2014: tussentijdse wijziging Nationaal waterplan 2009-2015.

Inhoudelijk

Algemeen

1. **Onbalans tussen Gelderland en Brabant:** met behoud en uitbreiding van de gebiedsreservering Overasselt vervallen reserveringen aan de Brabantse zijde. Hiermee worden de belangen van de gemeente Wijchen onevenredig aangetast. Het ruimtebeslag en daarmee de maatschappelijke, economische en ruimtelijke gevolgen zijn niet eerlijk verdeeld. Deze onbalans in ruimtebeslag is overigens het "overall" beeld langs de Maas en geldt niet alleen voor hoogwaterveiligheid. Ook bij de energietransitie wordt op dit moment een hoogspanningsstation met een enorm ruimtebeslag en mede ter facilitering van Brabant in de gemeente Wijchen geprojecteerd (zie ook punt 11).

2. **Inzet vervallen gebieden Brabant ter beperking ruimtebeslag Overasselt:** wij vragen u te onderzoeken welk effect het alsnog inzetten van vervallen reserveringen heeft op het ruimtebeslag van de reservering Overasselt. In bijzonder de reserveringen aan de Brabantse zijde (nu aangemerkt als minder effectief en daarom vervallen) en de Beerse overlaat (niet meegenomen in oplossing hoogwateropgave). Wij constateerden tijdens het gesprek van 8 januari 2026 dat deze gebieden zijn ontzien en de uitwisselbaarheid niet in de onderzoeksopzet is meegenomen. Onduidelijk is welke normatieve beslissingen

[1] De regio heeft op verzoek van het ministerie een regionaal bestuurlijk vastgestelde Adaptieve uitvoeringsstrategie (AUM) aangeboden als bouwsteen voor het IRM-programma. Hierin is de retentie Overasselt onderbouwd komen te vervallen.

zijn gemaakt over de insteek van de onderzoeksopzet.

3. **Lokale en regionale maatschappelijke vervolgkosten en baten**: wij verzoeken u om alle potentiële maatschappelijke gevolgkosten voor wonen, bedrijvigheid, landbouw en infrastructuur (zoals vergoeding van wijziging ruimtegebruik, door alle benadeelden te treffen maatregelen, schaduwschade, planschade en inkomstenderving door niet meer te realiseren woningbouw) nadrukkelijk mee te wegen in de besluitvorming over de gebiedsreservering.

   Verder zien wij op dit moment geen enkele maatschappelijk meerwaarde (baten) van de BKL-reservering voor Wijchense inwoners, bedrijven, agrariërs, gebied of regio. De gebiedsreservering versterkt bestaande gebiedskwaliteiten niet en is geen motor om nieuwe kwaliteiten toe te voegen.

4. **Onrealistische maatregelen niet opnieuw ter discussie stellen:** wij begrijpen niet waarom u deze maatregel nu alsnog opvoert. In het regioproces Bedijkte Maas is de retentie Overasselt al sinds 2013 op basis van onderzoek aangemerkt als onrealistisch en onacceptabel. Dit vanwege de aantasting van bijzondere ecologische en landschappelijke gebiedskwaliteiten, complexe inpasbaarheid, beperkte kosteneffectiviteit en het gebrek aan bestuurlijk draagvlak. Overigens is ook het Wijchens Maasje (onderdeel klimaatscenario 2200) indertijd al komen te vervallen.

   Wij verwijzen hierbij naar de Potentiële Voorkeursstrategie Bedijkte Maas 2013[2]. Dit is in 2019 bekrachtigd in de Adaptieve uitvoeringsstrategie Maas 2020-2050, een regionaal bestuurlijk vastgesteld document dat desgevraagd aan het ministerie is aangeboden als bouwsteen voor het programma Integraal riviermanagement (IRM) en waarop het RvR 2.0 een vervolg is.

5. **Communicatie en consultatie streek en gemeenteraad (omgevings-dialoog)**: ongeacht welk besluit u neemt zien wij een nadrukkelijke rol van het ministerie bij het informeren en betrekken van Wijchense inwoners, bedrijven, organisaties en gemeenteraad. De gebiedsreservering heeft een enorme maat-schappelijk impact. Wij verzoeken u om een concrete en heldere communicatie voor ingezetenen. Wij verzoeken u deze vooraf met ons af te stemmen.

   In het gesprek van 8 januari jl. gaf u aan in aanloop op de besluitvorming over de gebiedsreservering in de stuurgroep RvR2.0 geen contact te zoeken met de streek en gemeenteraad. Wij willen u erop attenderen dat de Omgevingswet u verplicht tot een omgevingsdialoog met direct betrokkenen (o.a. omwonenden) voorafgaand aan besluitvorming over een plan die de leefomgeving raakt.

6. **Informatie ondanks vertrouwelijkheid al gedeeltelijk openbaar gesteld:** wat ons opvalt is dat informatie ondanks de vertrouwelijkheid al wordt gedeeld in verschillende presentaties, maar door het ministerie nog niet volledig openbaar wordt gecommuniceerd. Wij verzoeken u nadrukkelijk zo snel mogelijk en bij voorkeur rond de stuurgroepvergadering van 12 februari 2026 openbaar te communiceren over deze gebiedsreservering.

[2] Potentiële Voorkeursstrategie Bedijkte Maas 17-12-2013, o.a. hoofdocument blz. 7 en bijlage Gebiedsvisie, bijlage 5.3 Retentie Overasselt.

7. **Afweging kosten van wel of niet treffen van maatregelen:** ongetwijfeld heeft u overwogen of de kosten van hoogwatermaatregelen opwegen tegen het risico (kosten) van schade en letsel bij het nalaten van de maatregelen. Ofwel is het investeren in hoogwatermaatregelen goedkoper dan het uitkeren van schadevergoeding bij overstroming. Wij ontvangen hierover graag duidelijkheid en meer informatie.

8. **Behoefte aan duidelijkheid zeggenschap gemeenten:** in aanloop op besluitvorming door de stuurgroep RvR 2.0 kunnen gemeenten inbreng leveren. Wij hebben behoefte aan duidelijkheid over de weging van het gemeentelijk belang. Wat is de waarde van onze inbreng in de afweging van klimaatscenario, zichtjaar en gebiedsreservering? Voorts willen we u nadrukkelijk verzoeken rekening te houden met de dynamiek van lokale besluitvormingsprocessen en specifiek de aankomende gemeenteraadsverkiezingen.

Specifiek

9. **Impact op leefomgevingskwaliteit en ontwikkelmogelijkheden**: wij verzoeken u de voorgenomen handhaving en uitbreiding van de gebiedsreservering te heroverwegen. De invulling van de gebiedsreservering heeft een enorme impact op onze leefomgeving. Het incidentele gebruik van de gebiedsreservering staat wat ons betreft niet in verhouding tot een structurele aantasting van de omgevingskwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden (zie volgende punten).

10. **Onduidelijkheid over functioneren gebiedsreservering**: het is ons niet duidelijk hoe de gebiedsreservering wordt ingevuld. Enerzijds wordt gesproken van een retentiegebied en anderzijds van een groene rivier of stroomvoerend rivierbed. Het laatste heeft een grotere impact op de leefomgeving. Overigens is in het gesprek van 8 januari jl. al wel bevestigd dat het gereserveerde gebied zal worden voorzien van een waterkering.

    Verder is zeer relevant maar niet duidelijk op welk moment, met welke frequentie en tijdsduur het gebied zal vullen en ledigen in geval van een groene rivier of stroomvoerend rivierbed. Dit regime bepaalt mede de impact op de leefomgeving. Wij verzoeken u hierover helderheid te geven en ook deze gevolgen mee te nemen in de besluitvorming.

11. **Conflict met andere europese, nationale en provinciale ruimteclaims**: de gemeente heeft vele ruimtevragende opgaven om aan (inter)nationale en provinciale afspraken te voldoen, zoals de woningbouw, werklocaties, extra uitloop- en recreatiegebieden, landbouw, energietransitie, klimaatadaptatie binnendijks (!) en ecologische hoofdstructuur.

    Met de hoogwateropgave komt een onevenredig zware claim op de toch al schaarse ruimte en een rem op woningbouw en andere opgaven in het gebied (zie Novex). Ter illustratie is voor de woningbouwopgave in de regio voor 100.000 woningen aan ruimte nodig voor het realiseren van uitloopgebieden buiten het stedelijk gebied, terwijl deze locatie ook in beeld is voor realisatie van de Groene mantel. Voor de landelijke energieopgave is op Wijchens grondgebied een ruimtebeslag van tenminste 31 hectare nodig voor de aanleg van een hoogspanningsstation ten behoeve van de netcongestie in Brabant.

12. **Conflict met karakteristieke landschappelijke kwaliteiten** (zie ook onderbouwing in Potentiële voorkeursstrategie 2013): met de gebiedsreservering wordt een wissel getrokken op het natuurlijk reliëf met waardevolle geleidelijke overgangen (rivierduin-komgronden) en de karakteristiek van een open landschap tussen bos- en vennengebied en Maas. Het gemeentelijk beleid is gericht op behoud van deze waardevolle karakteristieken. Met de effectuering van de gebiedsreservering wordt het gebied getransformeerd in een geheel ander gebied.

13. **Conflict met karakteristieke ecologische kwaliteiten:** de gebiedsreservering betekent een aantasting van natuurwaarden, zoals door versnippering van leefgebieden in de Ecologische hoofdstructuur. In het gebied zitten veel dassenburchten die kenmerkend zijn voor het gebied en wettelijk beschermd. Het gemeentelijk beleid is gericht op versteviging van deze bijzondere corridor, welke bovendien randvoorwaardelijk lijkt voor andere noodzakelijke ontwikkelingen.

    Verder ligt in en nabij het reserveringsgebied waterhuishoudkundig kwetsbare natuur. Het Hatertse en Overasseltse vennengebied wordt gekenmerkt door herstelde bijzondere natte landnatuur. Deze natte parel heeft een belangrijke lokale en regionale belevingswaarde. Wij verzoeken u deze niet aan te tasten. Wij verwachten dat een groene rivier of stroomvoerend rivierbed juist een negatief effect heeft op het vennengebied. Tot slot merken wij op dat ook de Balgoijse wetering en Zeedijkse leigraaf een bijzondere ecologische waarde hebben.

14. **Onderzoek neveneffecten vereist**: wij verzoeken u de neveneffecten van de gebiedsreservering, het maatregelenpakket RvR 2.0 en in bijzonder de inrichting van het reserveringsgebied in volle breedte inzichtelijk te maken. Het gaat om effecten op waterhuishouding, natuur, wonen, bedrijvigheid, recreatie, verkeer en andere ruimtelijke functies binnen de gemeente.

Tot slot

De gemeente Wijchen onderschrijft de noodzaak van de nationale hoogwaterveiligheid. Echter het voornemen tot handhaving en uitbreiding van de BKL-gebiedsreservering Overasselt acht het college onacceptabel vanwege de ruimtelijke en maatschappelijke impact en onevenredigheid. We roepen het ministerie op om oog te hebben voor deze gevolgen, rekening te houden met de enorme (cumulatieve) impact van meerdere landelijke opgaven en deze nu al mee te nemen in de besluitvorming. Tot slot benadrukken we nogmaals het belang om zo snel mogelijk openbaar te communiceren over de gebiedsreservering.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders,

de secretaris de burgemeester

J.M. Hendrix R.D. Helmer-Englebert